

Bestuursvoorstel

Onderwerp: Projectplan Beekherstel Witterdiep Nummer: Bestuursstukken\3147	Agendapunt: 5
---	----------------------

DB: Ja 1-9-2020	BPL: Ja 16-9-2020	FAZ: Ja 16-9-2020	VVSW: Nee	AB: Ja 30-9-2020
---------------------------	-----------------------------	-----------------------------	------------------	----------------------------

Opsteller: Ingo van Lohuizen, 0598-693568 Beleid, Projecten en Laboratorium	Opdrachtgever: Jelmer Kooistra	Portefeuillehouder: Fien Heeringa
---	--	---

Ondersteuning van de afdeling: ☒ Technisch ☒ Juridisch ☒ Financieel ☐ Staf ☒ Communicatie ☐ ICT / Beveiliging

Externe betrokkenen: Projectpartners: - Rijksvastgoedbedrijf - Gemeente Assen Direct betrokken: - Pachter gemeente Assen	Reden: Het project betreft een samenwerking tussen de aangegeven projectpartners. Alle partijen hebben waterstaatskundige opgaven binnen het plangebied die binnen dit project integraal worden uitgevoerd. Iedere partner heeft zijn eigen opgaven met bijbehorende financiering en verantwoordelijkheid. Het waterschap is in deze samenwerking projectleider vanwege de waterstaatskundige inhoud en de eigen KRW-opgave. Een pachter van de gemeente Assen is betrokken aangezien er werkzaamheden plaatsvinden op de betreffende percelen.
--	---

Samenvatting: Het Witterdiep is een beek in de bovenloop van de Drentsche Aa bovenstrooms, ten zuiden, van de stad Assen. In dit project wordt de beek en het beekdal hersteld. Het projectplan is de integrale uitwerking hiervan waarin de specifieke opgaven van de 3 projectpartners worden gerealiseerd. In het kader van de opgaven voor de Kader Richtlijn Water (KRW) zoals geformuleerd in het Beheerplan 2016-2021, dient circa 2.2 km beekherstel in het Witterdiep plaats te vinden. Daarnaast dient vanuit de Waterberging 21ste eeuw (WB21) in ditzelfde traject minimaal 10.000 m ³ waterberging gerealiseerd te worden. Ook wil de gemeente Assen hier minimaal 19.000 m ³ stedelijke waterberging realiseren. De opgave van de 2.2 km beekherstel volgens KRW wordt gecombineerd met de opgave van het Rijksvastgoedbedrijf voor de overige circa 2.8 km beek- en beekdalherstel van het Witterdiep op militair oefenterrein. Sommige stukken van deze 2.8 km functioneren landschappelijk, hydrologisch en ecologisch niet (voldoende) naar behoren en bevatten nog enkele niet heringerichte schakels. In totaal wordt er 5 km beek en beekdal hersteld. Dit inrichtingsplan zorgt ervoor dat aan alle opgaven van de projectpartners wordt voldaan; minimaal 29.000 m ³ waterberging, 2.2 km beekherstel volgens de KRW-opgave, 2.8 km beek en beekdalherstel met o.a. de KRW als ontwerprichtlijn en een zoveel mogelijk cultuurhistorische en natuurlijke vrij afwaterende beek.
--

Bestuursvoorstel

Duurzaamheidsparagraaf: Ja

Begrotingsaspecten: Nee

AB voorstel:

Vaststellen van het 'Projectplan Beekherstel Witterdiep'.

Vaststellen van de reactienota 'Projectplan Beekherstel Witterdiep'.

Bijlagen: Ja

- 1. Kaart plangebied Beekherstel Witterdiep
- 2. Projectplan Beekherstel Witterdiep
- 3. Vogelvlucht inrichtingsschets Beekherstel Witterdiep

Ter inzage DB: Nee

Onderwerp(en):

-

Ter inzage AB (Ibabs): Nee

Onderwerp(en):

-

Besluit/opmerkingen bestuur:

Paraaf secretaris-directeur:

Bestuursvoorstel

Inleiding

Het Witterdiep is een beek in de bovenloop van de Drentsche Aa, ten zuiden, van de stad Assen (zie bijlage 1 "kaart plangebied"). Verschillende trajecten van de Drentsche Aa worden hersteld waarin de Inrichtingsvisie Beekdalen Drentsche Aa (2017) een belangrijke rol heeft.

In het kader van de opgaven voor de Kader Richtlijn Water (KRW) zoals geformuleerd in het Beheerplan 2016-2021, dient circa 2.2 km beekherstel in het Witterdiep plaats te vinden. De opgave van 2.2 km beekherstel volgens KRW wordt gecombineerd met de opgave van het Rijksvastgoedbedrijf voor de overige circa 2.8 km beek- en beekdalherstel van het Witterdiep op militair oefenterrein. Sommige stukken van deze 2.8 km functioneren landschappelijk, hydrologisch en ecologisch niet (voldoende) naar behoren en bevatten nog enkele niet heringerichte schakels. Hiermee wordt in dit project de beek over een lengte van circa 5 km hersteld. Daarnaast dient vanuit de Waterberging 21ste eeuw (WB21) opgave van het waterschap minimaal 10.000 m³ waterberging gerealiseerd te worden. Ook wil de gemeente Assen hier minimaal 19.000 m³ stedelijke waterberging realiseren. In het ontwerp is uiteindelijk 43.300 m³ berging gerealiseerd waarvan 10.000 m³ WB21 en 33.300 m³ stedelijke wateropgave gemeente Assen.

De benedenstrooms van het plangebied gelegen trajecten (ten noorden van het kruispunt Assen-Zuid) zijn vanuit de KRW al gerealiseerd en daarmee is het witterdiep één van de laatste her in te richten schakels.

Door de opgaven van de drie projectpartners, Gemeente Assen, Rijksvastgoedbedrijf en Waterschap Hunze en Aa's te combineren is er een integraal plan ontstaan met synergievoordelen.

Voorgeschiedenis/eerdere besluitvorming/beheerplan

Voor het plangebied dat op gronden van de gemeente Assen ligt is in 2017 sprake geweest van inrichtingsontwerpen voor gebiedsinrichting onder de noemer Toeristisch Recreatieve Zone (TRZ). Om zowel de KRW en WB21 beekherstelopgave van het Witterdiep te kunnen combineren met mogelijke ruimtelijke ontwikkelingen op deze gronden is in opdracht van het waterschap Hunze en Aa's en de gemeente Assen door Sweco een 'Verkenkend onderzoek wateropgaven Witterdiep' uitgevoerd in 2018. De conclusie is dat de voorgenomen beekherstelopgave en een mogelijke gebiedsinrichting van de gemeente elkaar niet negatief hoeven te beïnvloeden en er synergie mogelijk is. Op basis van dit rapport is besloten om als waterschap het beekherstelproject Witterdiep op te starten.

De opgave van het waterschap komt vanuit Europees, nationaal en provinciaal beleid in de vorm van de KRW en WB21 opgaven en zijn verwoord in het beheerprogramma 2016-2021. De invulling van deze opgaven vindt plaats binnen de Drentsche Aa waarin de Inrichtingsvisie Beekdalen Drentsche Aa (2017) een sturende rol heeft in verbetering van het watersysteem Drentsche Aa. Hiernaast wordt er invulling gegeven aan de stedelijke waterbergingsopgave van de gemeente Assen die is vormgegeven in het NBW-actueel waarvan de uitwerking onder gezamenlijke verantwoordelijkheid van gemeenten en waterschappen valt. Het herstel van het Witterdiep past in en versterkt tevens de natuurontwikkelingsdoelstellingen van de Provincie.

Bestuursvoorstel

Huidige situatie/analyse van het probleem

Zowel de beek het Witterdiep als het omliggende beekdal heeft een niet gewenste huidige inrichting. Op dit moment bestaat de beek uit een landbouwkundig gestuwd systeem met kunstwerken en rechte, brede en diepe watergangen. Het systeem is hoofdzakelijk ingericht om water af te voeren en maar beperkt te bergen. Deze inrichting heeft effect op het bergend vermogen, aquatische ecologische toestand, terrestrisch ecologische toestand en originele cultuurhistorische landschapsinrichting van de beek en het beekdal.

De huidige waterdieptes, stroomsnelheid, gebrek aan variatie en afmetingen van de watergangen zijn niet wenselijk voor de KRW-opgave en dienen te worden aangepast. Het huidige systeem is destijds ingericht om te voldoen aan de stedelijke wateroverlastnorm wat voor een natuurlijk systeem en de waterbergingsopgave niet wenselijk is. Ook is aanpassing naar meer natuurlijke peilen en meer ruimte in het beekdal nodig om de waterbergingsopgave te kunnen realiseren. Tevens blijkt uit een eco-hydrologische analyse dat de intensieve ontwatering voor niet optimale omstandigheden voor de terrestrische natuur en het nog aanwezige veen zorgt. Als laatste blijkt dat de historische beeklocatie, kavel- en wegenstructuur is aangetast en met dit plan verbeterd, geaccentueerd en deels gereconstrueerd kan worden.

Beschrijving en onderbouwing/oplossing /plan en eventuele alternatieven

Door een meer natuurlijke inrichting van de beekloop, meer bergingsmogelijkheden, hogere waterstanden en meer stromend water in de beek wordt bijgedragen aan de verbetering van de chemische en ecologische kwaliteit van het Witterdiep en het omringende water. In een natuurlijker ingerichte beek wordt meer habitat gecreëerd voor vis, macrofauna, en andere fauna. Daarnaast wordt de variatie in standplaatsen vergroot en draagt de peilverhoging bij aan meer kwel en verbetering van de terrestrische natuur. Bij de uitwerking houden we rekening met de cultuurhistorische en aardkundige waarden door versterken van belangrijke cultuurhistorische elementen, zoals het zoveel mogelijk terugleggen van de beek op zijn historische plek, en behoud van aardkundige waarden, zoals het rekening houden met archeologische waarden en behoud van het veenlandschap.

Het uiteindelijke projectplan geeft invulling aan de gestelde opgaven vanuit de projectpartners. Het totaal aan maatregelen is zodanig ingestoken dat alle functies met bijbehorende randvoorwaarden blijven gewaarborgd en mogelijke negatieve effecten worden voorkomen of gecompenseerd, maar dat de waterhuishoudkundige, ecologische en cultuurhistorische condities en waarden worden verbeterd.

In bijlage 2 en 3 is het projectplan en een vogelvlucht inrichtingsschets opgenomen. Het detailontwerp (ook wel definitief ontwerp, DO) is als bijlage opgenomen bij het projectplan.

Risico's en kansen

Het gezamenlijk uitvoeren van de opgaven zorgt ervoor dat er werk-met-werk gemaakt kan worden en het Witterdiep als geheel (over lengte van 5 km) verbeterd kan worden binnen het oorspronkelijke budget waarin enkel de waterschapsopgaven, 2.2 km beekherstel en waterberging, waren voorzien.

Bestuursvoorstel

De opgaven van zowel het waterschap als de gemeente en het Rijksvastgoedbedrijf worden gezamenlijk uitgevoerd en geeft financiële en praktische voordelen die bij een aparte uitvoering niet zouden zijn behaald.

Op basis van de hydrologische toetsing en geohydrologische analyse zijn er geen negatieve effecten op de waterpeilen en inundatiefrequentie buiten het plangebied (zowel boven- als benedenstrooms). De voorgestelde inrichting zorgt juist voor verbetering van de berging en afvoer. Het gebruik van percelen binnen en buiten het plangebied ondervindt geen negatieve effecten of risico's doordat er geen effect optreedt of compenserende maatregelen zijn afgesproken.

Potentiele nadelige gevolgen tijdens de uitvoering zullen met name te maken hebben met de verstoring van de aanwezige activiteiten en verstoring van de natuur. Tijdens de uitvoering wordt daarom extra aandacht besteed aan de volgende partijen en hun belangen; bereikbaarheid en voorzieningen TT-circuit, militaire oefeningen; minimale verstoring oppervlakte- en grondwaterstanden voor nabijgelegen agrariërs, zo min mogelijk verstoring van natuur en de beek boven- en benedenstrooms voor natuurbeheerders in de omgeving.

Door de ontwikkeling van de beek en het beekdal worden de ecologische, hydrologische en cultuurhistorische waarden verbeterd en biedt het meer mogelijkheden voor onder andere natuurrecreatie en landschapsbeleving.

Duurzaamheidsaspecten

Geen spijtmaatregel

Het plan zorgt ervoor dat toekomstige ontwikkelingen en inrichtingen niet nadelig beïnvloed worden of waarbij de huidige maatregelen weer teniet worden gedaan. Tevens passen de langetermijndoelstelling van de KRW (ecologische kwaliteit) en WB21 (klimaatbestendigheid) hierbinnen;

Niet afwentelen tijd/ruimte/anderen

Door de hydrologische randvoorwaarden (drooglegging, inundatiefrequentie, etc.) aan te houden is er geen afwenteling van overlast op boven- of benedenstroomse gebieden buiten het plangebied. De maatregelen mogen geen nadelige effecten hebben op omliggende gebieden met andere functies, zoals landbouw. Daarnaast geldt de randvoorwaarde van een te beheren inrichting, zodat de beek en het beekdal na uitvoering van de maatregelen op een goede manier te onderhouden en te beheren zijn. Om deze randvoorwaarde te garanderen is het ontwerp tot stand gekomen in samenwerking met beheer en onderhoud. Onderhoudsaspecten van de beek worden binnen het reguliere werk van beheer en onderhoud opgepakt;

Natuurlijk gestuurd en functionerend

De inrichting is zodanig vormgegeven dat natuurlijke processen worden versterkt en bijdragen aan de opgaven. Zo draagt een natuurlijk fluctuerende waterstand bij aan de bergingsopgave, de mogelijkheid tot natuurlijke variatie in de beek aan de ecologische toestand en er wordt gebruik gemaakt van de aanwezige kwel voor terrestrische natuurontwikkeling.

Bestuursvoorstel

Gezond ecosysteem

De versterking van de aquatische (volgens KRW) en terrestrische toestand zorgt voor een gezonder ecosysteem.

Verantwoord gebruik van (hulp)bronnen

Het plan wordt uitgevoerd met een gesloten grondbalans en schoon materieel waardoor CO₂ en stikstofuitstoot laag blijft en onder andere dichtbijgelegen natura2000 gebieden geen effect ondervinden. Tevens wordt er gebruik gemaakt van verwijderd opschot om oevers te verstevigen.

Afstemming op gebruiksfuncties

Het plan draagt positief bij aan de gebruiksfuncties natuur en recreatie en heeft geen nadelige effecten op infrastructuur, landbouw of commerciële activiteiten.

Meerwaarde voor andere dan taakbelangen

Het recreatief medegebruik, militair gebruik en de landschapswaarde verbeteren.

Extern betrokkenen/extern overleg

Op basis van de opgaven en grondbezit is de samenwerking tussen de projectpartners tot stand gekomen. Na het verkennend onderzoek van het waterschap en de gemeente in 2018 zijn de drie projectpartners in januari 2019 gezamenlijk een planvormingstraject ingegaan waar voorliggend plan het product van is waar de projectpartners achter staan. In de zomer van 2019 hebben overleggen plaatsgevonden met direct belanghebbenden. Met de pachter van de gemeente Assen hebben meerdere overleggen plaatsgevonden om invulling te geven aan de compensatie van de nadelige effecten op de gepachte percelen. De uitkomsten van deze overleggen zijn meegenomen in het ontwerpproces van schetsontwerp, voorontwerp en uiteindelijk een definitief ontwerp. Het voorontwerp is in januari 2020 in een inloopbijeenkomst getoond aan geïnteresseerden. Waar mogelijk zijn reacties en wensen meegenomen in het definitief ontwerp. Tijdens het gehele communicatieproces met betrokkenen is gebleken dat de omgeving instemt met het plan. Tevens is er met de bevoegde gezagen overleg gevoerd en zijn de opmerkingen meegenomen in de uiteindelijke uitwerking van het projectplan.

Financiën

De totale kosten voor het project Beekherstel Witterdiep zijn geraamd op ca. € 1,7 miljoen. Een gedetailleerde raming van de uitvoeringskosten op basis van de werkzaamheden is per deelgebied opgesteld. De uitvoeringskosten zijn over de projectpartners verdeeld per deelgebied op basis van de werkzaamheden behorende bij de opgaven (waterberging, KRW, beekdalherstel). De kosten per deelgebied verschillen door de verschillende opgaven, type werkzaamheden en omstandigheden. De uitvoeringskosten voor het waterschap zijn op basis van deze gedetailleerde verdeling geraamd op ca. € 950.000. De overige uitvoeringskosten zijn toegezegd door de projectpartners. Binnen de KRW-programmafinanciering is krediet beschikbaar voor dit project onder de naam "hermeandering Witterdiep". Hiervan is nog ca. € 1,1 miljoen beschikbaar voor uitvoering. Daarmee is er voldoende krediet voor de geraamde uitvoeringskosten voor rekening van het waterschap en word het DB/AB gevraagd in te stemmen met bovenstaande financieringsopzet.

Bestuursvoorstel

Wettelijke kader/juridische procedure/inspraak

Het Ontwerp Projectplan heeft ter inzage gelegen vanaf 2 juni 2020, gedurende zes weken. Hierop is één schriftelijke zienswijze ingediend. Inhoudelijk wordt hierop ingegaan in de reactienota. De zienswijze is gehonoreerd en het projectplan is hierop aangepast.

Het aangepaste projectplan wordt na behandeling in het DB vastgesteld door het AB. Na vaststelling van het projectplan ligt het plan nog zes weken ter inzage. Hierop kan een beroep worden ingediend bij de rechtbank, onder voorwaarde dat er een zienswijze is ingediend tijdens de projectplanprocedure. Op een uitspraak van de rechtbank kan tot slot nog hoger beroep worden ingediend. Na vaststelling door het AB kan het project worden uitgevoerd.

Binnen het projectplan wordt ook over enkele maatregelen gesproken die onder beheer en onderhoud van het Rijksvastgoedbedrijf zullen plaatsvinden, zoals het onderhoud in de sloten op defensieterrein en het kappen van opschot. Deze zijn onderdeel van het overeengekomen integrale ontwerp, maar maken geen onderdeel uit van de projectplanprocedure. In bijlage 2, het projectplan, staat beschreven welke maatregelen dit betreft. De uitvoering van deze maatregelen vallen onder de verantwoordelijkheid van het Rijksvastgoedbedrijf, met bijbehorende wettelijke en juridische kaders.

Met bevoegd gezag is overlegd en zo ver er vergunningen noodzakelijk zijn is dit project vergunbaar.

Met de pachter op percelen van de gemeente Assen is meermalen overleg geweest voor compensatie van de nadelige effecten op zijn percelen. Er is een overeenkomst ondertekend voor de nadeelcompensatie die de pachter ondervindt van dit project. Hiermee zijn de gronden volledig beschikbaar voor uitvoering van dit project.

Communicatie

Tijdens een inloopbijeenkomst is het plan gedeeld met belangstellenden. Met de aanliggende eigenaren en grondgebruikers is persoonlijk contact. Op de website van Hunze en Aa's is een projectpagina ingericht waar bijzonderheden over het project gedeeld kunnen worden. Daarnaast wordt gebruik gemaakt van het huis-aan-huisblad van de omgeving Assen.

Uitvoeringswerkzaamheden worden in overleg met direct belanghebbenden uitgevoerd. Het waterschap blijft eerste aanspreekpunt voor dit project als projecttrekker.

Uitvoering/tijdspad

In 2020 zal de aanbesteding voor uitvoering worden uitgevoerd. Voorlopige gunning zal plaatsvinden onder voorbehoud van een vastgesteld projectplan door het AB op 30 september. In 2021 zal het project worden uitgevoerd waarmee het project voor eind 2021 is gerealiseerd.

Bestuursvoorstel

Evaluatie

De maatregelen worden geëvalueerd. De oppervlakte- en grondwaterstanden worden voor, tijdens en na uitvoering gemonitord. Na uitvoering wordt op basis van revisie bekeken of het project correct is gerealiseerd en worden de legger en het kadaster aangepast. Na afronding wordt gemonitord op onderhoudbaarheid van de beek.

Voorstel

Vaststellen van het 'Projectplan Beekherstel Witterdiep'.
Vaststellen van de reactienota 'Projectplan Beekherstel Witterdiep'.

namens het dagelijks bestuur,

Harm Küpers
secretaris-directeur

Geert-Jan ten Brink
dijkgraaf